

GLOBALIZAREA ESTE MINUNATĂ!!!

Tom G. Palmer

Introducere: Tom G. Palmer este Profesor Universitar la Institutul CATO si Director al Universității CATO din Washington DC. Acest articol este un extras din cadrul unei prezentări susținută de Tom Palmer în fața studenților din mai multe universități din SUA. Originalul a fost publicat în engleză sub denumirea „Globalization is grrrrreat!” în *CATO's Letter* în toamna anului 2002.

Globalizarea induce oamenilor diferite sentimente, dar eu nu vă voi vorbi prea mult despre sentimente. Voi vorbi despre motive, logică și fapte. Contează ca argumentele să aibă sens, să poată fi verificate sau combătute, și să ne implicăm sentimental, dar prin intermediul rațiunii. Sper să reușesc să fac apel la rațiunea voastră pentru ca apoi voi să vă implicați de partea umanității.

Este ceva obișnuit ca adversarii globalizării să utilizeze acest termen pentru a sublinia toate implicațiile vieții care nu le sunt pe plac. Eu voi utiliza cuvântul „globalizare” pentru a mă referi la diminuarea sau chiar eliminarea restricțiilor impuse de stat asupra comerțului extern și a sistemului global, din ce în ce mai integrat și mai complex, de producție și schimb care a apărut ca urmare a acestui fenomen. Întrebările cele mai presante se referă la identificarea efectelor reale ale globalizării și la determinarea faptului dacă acestea sunt benefice sau vătămătoare.

Ceea ce se află la baza tuturor acestor întrebări ar fi faptul dacă o graniță ar trebui folosită pentru a împiedica tranzacțiile care altfel sunt permise dacă ambii participanți se află de aceeași parte a frontierei. Ar trebui să li se permită fermierilor americani producători de grâu să cumpere telefoane mobile de la firme finlandeze? Un țesător din Ghana are dreptul să vândă îmbrăcămintea fabricată de el producătorilor de automobile germani?

Eu consider că da. Adversarii globalizării, de stânga și de dreapta, de la Ralph Nader la Patrick Buchanan și Jean Marie Le Pen, consideră că răspunsul e negativ. Înainte de a explica de ce răspunsul meu este da, trebuie să subliniez că această dezbatere nu se referă doar la un șir de statistici, ci la interacțiunile ce intervin între persoane reale, oameni adevărați din carne și oase, cu corp, minte și viață plină de sens și importanță.

Pentru a susține în mod formal aceste argumente, vă voi povesti o istorioară. Anul trecut, un prieten, de origine maia, care predă antropologie în Guatemala m-a dus în teritoriile maia. El mi-a spus ca antropologi din Europa și Statele Unite, care vor să îi „studieze” pe indieni, se plâng că majoritatea femeilor maia nu poartă tot timpul îmbrăcămintea tradițională foarte frumoasă și laborios lucrată cu mâna. Această costumație este păstrată pentru ocazii speciale, ca botezuri și nunți. Reacția turiștilor este aproape întotdeauna una de oroare. Ei afirmă ca populației maia i se fură cultura și că acești oameni sunt victimele globalizării și imperialismului cultural.

Vizitatorii nu le întreabă pe femeile maia de ce nu îmbracă vestimentația tradițională, dar prietenul meu o face. Și femeile îi spun că nu mai poartă hainele țesute cu mâna pentru că au devenit prea scumpe. Dar ce înseamnă că au devenit prea scumpe? Semnifică faptul că munca unei femei maia a devenit mai valoroasă. În loc să lucreze foarte multe ore țesând manual o cămașă pe care să o îmbrace ea, mai bine utilizează respectivul timp pentru a realiza o cămașă pe care să o vândă unei doamne din Franța. Iar cu banii obținuți își poate cumpăra altă îmbrăcămintă, dar în plus și ochelari, radio, medicamente. Sau își poate petrece timpul altfel, dar putând în același timp să achiziționeze lucrurile de care are nevoie. Deci femeile maia nu sunt jefuite. Pur și simplu, ele devin mai bogate. Și din perspectiva lor, aceasta nu reprezintă un lucru rău. Dar din perspectiva turiștilor care doresc să facă poze unor oameni îmbrăcați colorat, dar săraci, situația li se prezintă destul de dezamăgitoare.

Deci când discutăm despre globalizare, să ne amintim despre aceste femei care produc îmbrăcămintă ce a devenit prea scumpă pentru a o purta zilnic. Aceia sunt oamenii în carne și oase a căror destine vor fi decise, înspre mai bine sau înspre mai rău, de dezbaterea asupra globalizării.

MITURI DESPRE GLOBALIZARE

Globalizarea elimină locuri de muncă.

Politicile comerciale nu produc modificări asupra numărului de locuri de muncă, dar afectează tipurile de slujbe pe care le au oamenii. Dacă protecționismul sporește numărul de locuri de muncă în cadrul sectoarelor industriei care nu mai sunt afectate de importuri, în același timp reduce numărul de locuri de muncă din cadrul industriilor exportatoare, adică acele industrii care produc bunuri ce ar fi fost schimbate pe mărfuri din import, bunuri care în condițiile protecționismului devin mai scumpe sau sunt chiar eliminate din producție. În cele din urmă, exporturile sunt prețul pe care îl plătim pentru importuri, la fel cum importurile reprezintă prețul pe care străinii trebuie să îl plătească pentru exporturile noastre. Deci dacă reduci din valoarea bunurilor importate aplicând o taxă, diminuezi și valoarea bunurilor exportate necesare pentru a plăti acele importuri. Aceasta înseamnă pierderi de slujbe în industriile exportatoare.

Globalizarea orientează capitalul spre zonele cu salariile cele mai mici și îi exploatează pe cei mai săraci muncitori.

Dacă într-adevăr capitalul s-ar îndrepta acolo unde salariile sunt mai mici, atunci ar trebui să ne așteptăm ca Burkina Faso și alte țări sărace în care salariul este foarte mic să se „scalde” în investiții străine. Această afirmație are implicații care pot fi testate, astfel că putem verifica. În anii '90, 81% din investițiile străine directe realizate de către SUA s-au îndreptat către trei părți ale Globului: foarte sărmana Canadă, sărăcita Europă de Vest și înfometata Japonie. Țările în curs de dezvoltare (cu salarii în creștere) ca Indonezia, Brazilia, Thailanda și Mexic au adunat 18%. Și restul lumii, incluzând toată Africa, a împărțit ceea ce a rămas: 1%. Investitorii își investesc capitalul acolo unde se așteaptă să obțină cel mai mare venit, și în general aceasta înseamnă acolo unde salariile sunt cele mai mari și nu cele mai mici. Mai mult, întreprinderile înființate de investitori străini tind să plătească salarii mai mari decât cele domestice pentru că investitorii doresc să îi atragă și să îi angajeze pe cei mai buni lucrători.

Capitalul este exportat din țările bogate către cele din lumea a treia, creând astfel întreprinderi care exploatează angajații și care apoi exportă numeroase bunuri ieftine către națiunile mai bogate și generează surplusuri comerciale și afectează producția în statele bogate. Astfel toată lumea ajunge într-o situație mai proastă.

Aud destul de des acest gen de poveste în campusurile universitare. Este o așa de mare confuzie încât îmi este greu să îmi dau seama de unde să încep. În primul rând nu este posibil să existe în același timp surplus al contului de capital și surplus comercial. Dacă exporti mai mult decât importi, primești ceva în schimbul exporturilor realizate și ceea ce obții este proprietatea asupra unor active – adică investiții nete – în țara în care exporti. Dacă importi mai mult decât exporti – așa cum fac Statele Unite de câțiva zeci de ani – trebuie să vinzi ceva străinilor care îți trimit produsele lor, și ceea ce vinzi sunt active, de exemplu acțiuni ale unor companii. Egalitatea contabilă fundamentală este următoarea: Economii – Investiții = Exporturi – Importuri. Majoritatea scenariilor înfricoșătoare înfățișate de adversarii globalizării sunt rezultatul unei simple ignoranțe în ceea ce privește noțiunile fundamentale ale contabilității schimburilor internaționale.

Globalizarea duce la efecte negative asupra mediului înconjurător și a standardelor de muncă.

Alt argument înșelător se referă la direcționarea capitalului spre zonele în care standardele de mediu și cele de muncă sunt mult mai scăzute. Dar verificați datele. Investitorii investesc acolo unde cred că vor obține venituri mai mari, zonele respective tind să fie acolo unde productivitatea muncii este mai ridicată, deci acolo unde oamenii sunt corespunzător mai bogați – și oamenii bogați tind să ceară condiții de mediu și de muncă mai bune, în nici un caz mai rele. Cele mai citate 2 exemple de efecte negative presupuse provenite din înțelegeri comerciale – „ton/delfin” și „creveți/broaște țestoase”^{**} – demonstrează o direcție înspre mai bine, și nu înspre mai rău, având în vedere că și alte țări au adoptat standardele legale ale Statelor Unite pentru protejarea delfinilor și a broaștelor țestoase.

Aceeași argumentare se aplică și în cazul condițiilor de muncă. Locurile de muncă în întreprinderile cu capital străin sunt mai căutate pentru că oferă atât salarii mai mari, cât și condiții de muncă mai bune decât companiile din țară.

Globalizarea creează o cultură americană omogenă în jurul lumii.

Este adevărat că Statele Unite sunt atractive ca și cultură și că anumite persoane sunt împotriva acestui lucru. Dar luați în considerare nebunia care a atins întreaga lume ca o furtună în „persoana” micului vrăjitor englez Harry Potter, sau nebunia care i-a acaparat pe copiii de 7 ani în urmă cu câțiva ani sub forma fenomenul japonez Pokemon, la fel ca și industria cinematografică indiană Bollywood, și alte multe contribuții aparținând unor culturi non-americane, toate acestea îmbogățindu-ne pe noi și unii pe alții. Ca să nu mai vorbim despre mâncarea Thai și posibilitatea de a asculta melodii înregistrate în aproape orice limbă vorbită pe Glob. Dacă culturile sunt ținute închise ermetic și neschimbate, ele încetează să mai fie culturi umane; ele devin expodate de muzeu. Globalizarea creează bogăție din punct de vedere cultural.

Globalizarea creează inegalități.

Cauzele creșterii sau diminuării inegalităților sunt complexe, dar există un adevăr substanțial în a considera globalizarea creatoare de inegalități: diferența de bogăție dintre țările care au economii închise și cele care practică comerțul liber este în continuă creștere. Nu aceasta este inegalitatea la care se referă adversarii globalizării. În interiorul țărilor care și-au deschis granițele pentru comerț și investiții, clasele de mijloc s-au dezvoltat, ceea ce înseamnă o inegalitate a veniturilor mai mică mai degrabă decât mai mare.

BENEFICIILE GLOBALIZĂRII

Globalizarea conduce spre pace, reducând motivele de conflict.

Protecționismul se bazează pe o mentalitate și un set de politici care scot în evidență interesele opuse ale națiunilor. În contrast, liberul schimb relaționează națiunile prin intermediul păcii. Există o veche zicală: când bunurile nu pot trece peste granițe, armatele vor trece în mod cert.

Comerțul creează bogăție.

Imaginați-vă că cineva ar crea o mașinărie care v-ar permite să împingeți afară pe o ușă bunuri pe care le puteți produce cu costuri reduse, iar pe cealaltă ușă ar intra bunuri pe care doriți să le aveți, dar care v-ar costa mai mult să le produceți. Astfel australienii ar putea mîna oi pe o ușă, iar pe cealaltă ar intra mașini și copiatoare. Iar japonezii ar împinge pe o ușă casetofoane și combine muzicale, iar pe cealaltă ar introduce petrol, grâu și avioane. Respectivul inventator ar fi considerat binefăcătorul umanității, până când Ralph Nader sau Pat Buchanan ar arăta că acest lucru este o înșelătorie. Apoi, în loc să fie lăudat ca un binefăcător, inventatorul ar fi privit ca un distrugător de locuri de muncă și un nepatriot. Dar care este diferența între așa o minunată mașinărie și comerț?

Comerțul aduce beneficii pentru toată lumea.

Cea mai uzuală eroare a protecționistilor este confuzia între avantajul absolut și avantajul comparativ. Chiar dacă cineva este mai bun la toate decât mine, amândoi vom beneficia de pe urma comerțului dacă el se specializează în ceea ce face el mai bine și eu mă specializez în ceea ce fac eu mai bine. Vechiul exemplu cu dactilograful și avocatul se aplică atât peste granițe cât și în interiorul birourilor. Avocatul poate și să redacteze acte și să dactilografieze mai bine decât dactilograful, dar amândoi vor beneficia dacă avocatul se specializează în a redacta acte, ceea ce costă mai puțin în termeni de pierderi a rezultatelor dactilografiatului, și dactilograful va dactilografia respectivele documente, din moment ce este mai bun la a dactilografa decât la a dezbate legea. Rezultatul cumulat total este mai mare și fiecare realizează mai mult venit. Acesta este unul dintre motivele pentru care comerțul se află în strînsă legătură cu ideea de pace. Aceasta deoarece oamenii pot să îi privească pe cei din jurul lor ca pe niște parteneri într-o cooperare mutuală care aduce beneficii, mai degrabă decât ca pe niște rivali de moarte. Comerțul reprezintă chiar fundamentul civilizației omenești.

Comerțul liber este cea mai rapidă cale de eliminare a exploatării copiilor prin muncă.

Aproximativ 250 milioane de copii muncesc pe întregul glob. Procentul copiilor care muncesc a scăzut – nu a crescut – concomitent cu dezvoltarea comerțului și a globalizării și din motive destul de evidente. Țările sărace nu sunt

sărace pentru că există copii care muncesc. Copiii muncesc pentru că sunt săraci. Când oamenii devin mai bogați prin intermediul producției și a liberului schimb, ei își vor trimite copiii la școală mai degrabă decât să muncească pe câmp. Comerțul la nivel global este cea mai rapidă cale de eliminare a muncii copiilor și înlocuirea acesteia cu educație.

Comerțul, deschiderea și globalizarea sunt suport al guvernării democratice și al statului de drept.

Ca urmare a dispariției barierelor comerciale, numărul guvernelor lumii clasificate de Freedom House ca fiind democratice a crescut în mod evident. Dintre primele țări, care reprezintă 40%, în funcție de gradul de deschidere al economiilor (clasament realizat în „Economic Freedom of The World”, co-publicat de Institutul Cato), 90 % sunt considerate libere de către Freedom House. În contrast, dintre economiile închise aflate în partea de jos a clasamentului (20%), mai puțin de 20 % sunt privite ca fiind libere, iar 50 % sunt catalogate ca nefiind libere. Mexicul este un bun exemplu în aceste sens: deschiderea economiei mexicane prin intermediul Acordului Nord American pentru Liber Schimb a făcut posibilă victoria președintelui Vicente Fox și distrugerea monopolului puterii deținut de Partidul Instituționalist Revoluționar. Suporterii guvernelor democratice și a statului de drept ar trebui să susțină și globalizarea.

Liberul schimb este un drept fundamental al omului

Adversarii globalizării și protecționistii pornesc de la presupunerea că ei au dreptul să utilizeze forța pentru a ne opri să ne angajăm în schimburi voluntare. Dar drepturile fundamentale ar trebui să fie egale pentru toți oamenii, și dreptul de a participa la un schimb comercial este un drept fundamental, aflat la dispoziția tuturor oamenilor, indiferent de ce parte a frontierei s-ar afla. Comerțul liber nu este un privilegiu, este un drept al omului.

A face schimb este în mod clar o acțiune umană. Ne diferențiază de animale. Așa cum Adam Smith a atras atenția într-o conferință din 30 martie 1763, „Oferirea unui șiling, care pentru noi pare să aibă un înțeles atât de simplu și clar, este în realitate oferirea unui argument pentru a convinge pe cineva să facă așa sau așa cum este interesul său”. Cu alte cuvinte, animalele pot coopera, dar nu fac comerț, și nu fac comerț pentru că ele nu apelează la anumite argumente pentru a convinge.

Nu numai că schimbul este clar o acțiune umană, dar este de asemenea o trăsătură clară a civilizației, așa cum Homer a observat în opera sa „Odissea”. În cartea a noua, când Odiseu povestește despre atingerea țărmurilor Ciclopilor, oferă câteva motive pentru care Ciclopul este niște „brute fără de lege”. Odiseu observă că:

Ciclopul nu are corăbii cu prove roșii,
Nici meșteșugari care să le contruiască nave de calitate
Cu care să navigheze spre porturi străine

Așa cum majoritatea oamenilor riscă să traverseze mările pentru a face comerț cu alți oameni.

Ciclopul este un sălbatic deoarece el nu face comerț. El trăiește în lumea preferată de inamicii globalizării, o lume fără schimb, în care întreaga producție se realizează local.

Protecționismul ar trebui respins nu numai pentru că este inefficient. De asemenea, ar trebui respins deoarece conduce spre conflicte și război, pentru că este imoral, și pentru că este necivilizat.

Traducere de Iulia Borca

* Cazurile ton/delfin și crevete/broască țestoasă se refră la modul în care pescarii prind tonul sau crevetele. Când sunt utilizate plase de pescuit pentru a prinde tonul, în acestea intră și delfini, care sunt mamifere, și mor. La fel se întâmplă și în cazul creveților și a broaștelor țestoase. Din moment ce delfinii și broștele țestoase nu ar trebui să își găsească sfârșitul prinse în plasele de pescuit, a existat o dezbateră despre cum pot fi determinați pescarii să prindă doar ton și creveți, fără a omorî delfinii și broaștele țestoase. Astfel s-au inventat plase de pescuit speciale care permit pescuirea tonului și a creveților, dar în același timp delfinii și broaștele țestoase pot înota mai departe. Ambele tipuri de plase au fost impuse de legea Statelor Unite pentru a fi folosite de către pescari. Adversarii liberului schimb au susținut că liberul schimb va submina standardele SUA de protecție a delfinilor și a broaștelor țestoase, cauzând o aliniere a acestora înspre limita inferioară, și nu înspre cea superioară. Dar, de fapt, ceea ce s-a constatat a fost că și alte țări au adoptat standardele superioare ale SUA de protecție a delfinilor și broaștelor țestoase, și nu invers